

інвесторів та суспільства в цілому. Однак існують значні виклики, такі як зміна клімату, соціальні проблеми та політична нестабільність, які потребують відповідних комплексних та інноваційних рішень.

Таким чином, стале міжнародне інвестування є ключовим фактором сталого розвитку суспільства та збереження наявних природних ресурсів. Вирішення нагальних проблем і використання потенційних можливостей такого типу інвестицій вимагає активних спільних зусиль і стратегічного планування на рівні міжнародних організацій, національних урядів і приватного сектору. Тільки так можна забезпечити стале економічне зростання, захист довкілля та покращення якості життя людей у всьому світі.

Список використаних джерел:

1. Нові інвестиції у відновлювану енергетику в усьому світі з 2004 по 2022 рік. URL: <https://www.statista.com/statistics/186807/worldwide-investment-in-sustainable-energy-since-2004/>.
2. Федулова Л.І. Світові тенденції інвестування у контексті реалізації завдань сталого розвитку. URL: <https://www.econtlaw.nlu.edu.ua>.
3. Звіт зі сталого розвитку Групи Європейського інвестиційного банку за 2022 р. URL: <https://www.eib.org/en/publications/20230023-sustainability-report-2022>.
4. Сонячні станції та перевага систем зеленого тарифу. URL: <https://vikna.tv/dlia-tebe/ekonomiya/sonyachni-stancziyi-perevagy-ta-nedoliky-v-ukrayini/>.

Канд. екон. наук Ульянова Л. П., канд. екон. наук Чайка Ю. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ У ПЕРІОД СУЧАСНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Закономірностями суспільно-історичного процесу розвитку людства є поглиблення міжнародного поділу праці, інтернаціоналізація зв'язків та формування на цій основі світового господарства. У його межах взаємодія національних економік відбувається через різні форми міжнародних економічних відносин, котрі віддзеркалюють усі системи економічних зв'язків між країнами з приводу

виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг. Відомо, що на теперішній час вже досить сформованими та якісно визначеними є такі форми, як міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили та світові валютні системи. Вони досить швидко розвиваються та вдосконалюються з урахуванням глобалізації світового господарства та на підставі реалізації концепцій сталого економічного розвитку постіндустріального суспільства. Однак, і на це необхідно зробити наголос, сутнісне наповнення зазначених форм МEB може набувати нові аспекти та складові за умов прояву негативного впливу на них певних чинників. Серед останніх, окрім природних катаклізмів, слід відмітити війни, котрі постійно виникають на планеті та мають різні масштаби (або рівні – світові, міждержавні, внутрішньодержавні). Метою виконаної праці є дослідження впливу жорстокої війни країни-агресора на таку важливу форму МEB, оскільки вона безпосередньо торкається життєдіяльності людини – головної продуктивної сили суспільства, як міжнародна міграція робочої сили.

Здійснений аналіз стану міграції населення довоєнного періоду нашої країни показав, що, по-перше, міграційні потоки носили незагрозливий для економіки України, досить «спокійний», керований характер, та, по-друге, серед усіх існуючих у практиці світового господарства причин міжнародного переміщення людей, в Україні переважали причини економічного характеру, а саме відмінності в розмірах заробітних плат, котрі обумовлюються рівнями розвитку країн світу. Не випадково, у вітчизняній науці вельми активно досліджувалися проблеми, пов'язані з так званою трудовою тимчасовою еміграцією працездатних українців з метою гарантованого отримання більш високої заробітної плати.

З 2014 р. в Україні почався новий етап у стані міграційних процесів, пов'язаний з появою внутрішньої міграції населення з тимчасово окупованих територій на сході країни. З початком війни 24.02.2022 р. переміщення населення всередині країни значно підвищилося. За підрахунками Міжнародної організації з міграції, кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) склало приблизно 8 млн. осіб [1]. Це суттєво вплинуло не тільки на життєдіяльність ВПО, а й здійснило додаткове навантаження на місцеві бюджети та інфраструктурні об'єкти регіонів – реципієнтів, де вони розміщуються.

У воєнний період продовжується, але в менших обсягах, трудова економічна міграція в європейські країни, але дещо у іншому складі (у ньому переважають жінки та чоловіки після 60 років). В той же час, значно збільшилася еміграція українських біженців з України за кордон. Їхня кількість перевищила обсяги міграції за увесь період незалежності України. На кінець листопада 2022 р. 7,8 млн. українських громадян були змушені залишити Україну, майже 4,8 млн. з них отримали тимчасовий захист [2]. Найбільше мігрантів прийняли Польща (близько 1,5 млн. осіб) та Німеччина (близько 1 млн. осіб). Активно також приймали українців Чехія, Іспанія, Туреччина, Велика Британія, Франція, Словаччина, Молдова та ін. [2]. При цьому, більшість українських громадян, котрі виїхали за кордон, – люди працездатного віку: 30-39 років – 42%, 40-49 років – 29%; 83% респондентів мають вищу або незакінчену вищу освіту; 30% українських біженців є висококваліфікованими фахівцями; 12% – кваліфіковані працівники; 14% – керівники підприємств або підрозділів, а також 14% – підприємці [3].

Не можна обійти увагою у аналізі даної проблеми таку складову міграції як незаконне вивезення українців у країну агресора. За даними ООН, за 7 місяців війни до країни-агресора було переміщено 2,9 млн. осіб [2]. За офіційними даними української влади, з України до країни-агресора депортували 19 546 дітей [4]. Виїзд дорослих українців до країни-агресора переважно носив примусовий характер, багато з них проходили фільтраційні табори (тільки у Донецькій області їх нараховувалося більше 20) [5] та попадали під процеси депортації до віддалених регіонів країни-агресора [6].

Здійснений у праці аналіз зазначеної проблеми дозволяє зробити певні висновки. Перш за все, необхідно відзначити суттєвий вплив міграційних зрушень на погіршення стану соціально-економічного розвитку країни як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. З метою нівелювання негативних наслідків переміщення населення України у воєнному періоді, необхідно значне посилення державою регулювання, яке повинно базуватися на сучасних ґрунтовних теоретичних засадах та об'єктивно враховувати наявні ресурсні можливості країни при реалізації визначених заходів, зокрема, важливо враховувати, що результативність відновлення вельми зруйнованої української економіки потребує

значного обсягу людського ресурсу. Тому необхідно вже зараз не тільки відзначити напрямки дій щодо стабілізації національного ринку праці за рахунок повернення українців з-за кордону та зменшення рівня безробіття, а й передбачити потреби національного господарства у іноземній робочій силі. Оскільки, зрозуміло, потоки зарубіжних мігрантів будуть у більшості представлені іммігрантами з країн, що розвиваються, то потрібна розробка ґрунтовних адаптаційних програм до формування ефективних соціально-економічних та організаційно-технологічних відносин у виробничих ланках суспільного виробництва, орієнтація менеджменту усіх рівнів на розв'язання різного роду проблем (мовних, поведінкових, релігійних, тощо), які можуть виникати у трудових колективах з участю іноземних працівників.

Список використаних джерел:

1. Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. URL: dtm.iom.int/reports/zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo-naselennya-raund-8-17-23.
2. Ситуація з біженцями в Україні. Портал оперативних даних про біженців УВКБ ООН. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
3. Настрої та оцінки українських біженців (липень-серпень 2022 р.). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/nastroi-ta-otsinky-ukrainskykh-bizhentsiv-lypen-serpen-2022p>.
4. У країні-агресорі заявляють, що вивезли понад 700 тисяч українських дітей. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3742632-u-kraini-ahresori-zaavlaut-so-vivezli-ponad-700-tisac-ukrainskih-ditej.htm>.
5. Країна-агресор і її маріонетки створили 21 фільтраційний табір в одній лише Донецькій області – Держдепартамент // Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-derzhdepartament-kraina-ahresor-filtratsiyni-tabory/32005420.html/>
6. Депортувала жителів Маріуполя та Волновахи: СБУ викрила «віцемера Тореза». Суспільне. URL: <https://suspilne.media/332280-deportovala-ziteliv-mariupola-ta-volnovahi-sbu-vikrila-vicemera-toreza/>.